

Utbildningsinspektion i Montessoriskolan i Falun, förskoleklass och grundskola årskurs 1–8

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kunskapsbedömningen och betygssättningen, kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden.

Genomförandet av inspektionen i Falu Montessoriskola

Skolverket sände den 18 november 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Montessoriskolan i Falun har bestått av undervisningsråden Tomas Johansson och Bellita Torén. Besök i Montessoriskolan i Falun inleddes den 22 mars 2005 och avslutades den 23 mars 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Falu Montessoriskola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Montessoriskolan i Falun genomfördes formella intervjuer med rektor, personal, föräldrar samt barn och elever. Under inspektionen fördes också samtal med övrig personal. Lektioner i de flesta årskurser samt förskoleklassen besöktes.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Montessoriskolan i Falun	Antal barn/elever
Förskoleklass	20
Grundskola	166

Montessoriskolan i Falun är belägen i de centrala delarna av Falun. Skolan tillhör Varpans skoldistrikt och är för närvarande lokaliserad i två separata byggnader som ligger ca 2 km från varandra. I den ena byggnaden återfinns elever från förskoleklassen till och med årskurs 3 och i den andra återfinns elever i årskurserna 4–8. Verksamheten i den ena bygganden kommer inom en relativt snar framtid att flyttas in i den andra byggnaden. Fullt utbyggd kommer skolan då att omfatta F–9. Eleverna kommer från olika delar av Falun. Ingen elev åker skolskjuts till skolan.

Utbildningen vid Montessoriskolan i Falun omfattar förskoleklass och årskurs 1–8. Skolan blir fullt utbyggd under läsåret 2005/06 då den första gruppen med elever i årskurs 9 börjar på skolan. I anslutning till skolan finns ett fritidshem. Fritidshemsverksamheten omfattas inte av denna inspektion. På skolan finns fyra åldersintegrerade klasser; F–1, 2–3, 4–5 samt 6–8. Den pedagogiska personalen på skolan är indelad i fyra arbetslag två på F–3 och två på 4–8.

Personalen i förskoleklassen består av motsvarande 1,7 heltidstjänster och i årskurs 1–8 finns 11,2 lärartjänster, vilket motsvarar 6,7 lärare per 100 elever.

Den byggnad som inhyser F–3 uppfördes 1850 och renoverades senast 1997. 4–8-enhetens skolbyggnad delas med Tegelbruksskolan, vilken uppfördes 1969 och genomgick en större renovering 2005.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Kunskaper relaterade till kursplanernas mål

I Montessoriskolan i Falun visar resultaten från ämnesproven i årskurs 5 våren 2005 att samtliga elever uppnådde målen i svenska, engelska och matematik.

Inspektörerna bedömer att eleverna i årskurs 5 i Montessoriskolan i Falun presterar mycket goda resultat i matematik, svenska och engelska. Hur resultaten ser ut i övriga ämnen är dock något oklart eftersom skolan inte har någon organiserad uppföljning i dessa ämnen. Rektorn uppger att lärarna uppskattar att nästan alla elever når målen i samtliga ämnen. Eftersom uppgifterna om elevernas resultat i övriga kursplaneämnen är osäkra avstår inspektörerna från att bedöma dessa.

I Montessoriskolan i Falun saknas rutiner för att analysera resultaten i årskurs 5. I svenska, engelska och matematik har skolledningen tagit del av resultaten och även analyserat dessa. I övriga ämnen finns inga dokumenterade resultat och skolledningen vet bara i grova drag hur många elever som har nått respektive inte nått målen i årskurs 5. Konsekvensen blir att skolledningen inte kan se om elevernas måluppfyllelse i något eller några ämnen är svag, vilket kan medföra att adekvata åtgärder inte sätts in. I detta avseende kan de kunskapsmål som håller på att arbetas fram på skolnivå komma att vara till nytta. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla rutiner för att analysera och följa upp elevernas resultat i samtliga kursplaneämnen och inte bara i svenska, engelska och matematik.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring kunskaper

I Montessoriskolan i Falun har eleverna en mycket god förmåga att arbeta självständigt men också tillsammans med andra. Personalen uppger att det finns stora möjligheter för eleverna att arbeta i sin egen takt. Skolan saknar dock ett system för att följa elevernas utveckling i fråga om läroplanens mål kring kunskaper, exempelvis när det gäller elevernas förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, diskutera och argumentera m.m. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa ett system för att också kunna följa upp elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper.

Lärarna berättar att de inför varje moment redovisar vad momentet skall handla om. I vilken mån denna information kopplas till målen i kursplanerna varierar mellan olika moment och lärare. Eleverna uppger att de väl känner till målen och att lärarna är noggranna med att informera om dessa.

Inspektörerna bedömer därför att resultatet av skolans arbete med att kontinuerligt informera om målen för undervisningen är av god kvalitet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanens mål kring normer och värden

I Montessoriskolan i Falun har inspektörerna erfart att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna fick under besöket intrycket att eleverna är öppna och hjälpsamma. Inspektörerna observerade inget klotter eller annan skadegörelse och bedömer därför att eleverna tar ansvar för arbetsmiljön på skolan.

Det finns gemensamma trivselregler och dessa är kända av eleverna. Föräldrarna uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Eleverna uppger att det ibland förekommer kränkande behandling på skolan, men de anser att personalen är bra på att tag i problemen när de får kännedom om dem. Personalen framhåller att det främsta resultatet av arbetet med normer och värden är att eleverna känner sig trygga, att stämningen på skolan är bra och att eleverna respekterar varandra. Att skolan är relativt liten gör också att alla känner alla, vilket bidrar till att öka tryggheten. Eleverna uppger att om något händer kan de gå till någon lärare och berätta. Föräldrarna berättar att det märks på barnen att värdegrundsfrågor har diskuterats i skolan.

Av vad som framkommit under inspektionen kan eleverna göra sin stämma hörd exempelvis via elevråd och klassråd. Eleverna tycker också att det är viktigt att få vara med och bestämma. Ett resultat av elevrådets arbete är att eleverna varit med och påverkat skolgårdens utformning, elevrådet har också organiserat en insamling till offren för jordbävingskatastrofen i Asien. Elevrådets möjligheter till inflytande synes vara begränsat. Om inte annat så är elevernas medvetenhet om vad de faktiskt är med och påverkar begränsad. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över elevrådsverksamheten så att resultaten av elevrådets arbete synliggörs för eleverna.

Att bedöma skolans resultat när det gäller uppdraget att utveckla elever i enlighet med läroplanens värdegrund, är svårt att göra, då underlaget för sådana bedömningar är begränsat. Inspektörerna kan konstatera att skolan lägger tonvikten på att arbeta med normer och värden, men att skolan saknar ett system för att följa upp måluppfyllelsen i dessa delar. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former för att också kunna följa upp resultatet av arbetet med värdegrunden.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik i årskurs 5 är mycket goda på Montessoriskolan i Falun. Inspektörerna bedömer vidare att resultatet av skolans arbete med att informera eleverna om målen är av god kvalitet. Skolan bör utveckla rutiner för att kunna följa upp resultatet i samtliga kursplanämnen, resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper samt resultatet av arbetet med värdegrunden. Skolan bör också synliggöra elevrådets arbete för eleverna.

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Samverkan i skolmiljön

Inflytande och delaktighet för elever och föräldrar är frågor som utgör två av de mål som skolnämnden lagt fast som prioriterade mål för skolorna i Falu kommun.

I Montessoriskolan i Falun genomförs klassråd regelbundet. Ordförande i klassrådet är någon av eleverna. Skolan har två elevråd ett för årskurs F–3 och ett för årskurs 4–8. Vissa av de frågor som tas upp i klassråden förs vidare till elevråden. Elevråden består av två valda representanter från varje årskurs och sammanträder varannan vecka. Den ansvarige rektorn deltar på elevrådets möten. Protokollen från elevrådets möten läses sedan upp på klassrådets möten. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med eleverna är av god kvalitet.

Skolan ingår i försöksverksamheten med lokala styrelser med föräldramajoritet. Styrelsen har framför allt arbetat med trafiksäkerhetsfrågor, lokalfrågan samt trygghetsfrågor, exempelvis har den haft synpunkter på rutinerna i den så kallade Falumodellen, som kommunen antagit för att hantera mobbningsfall. Förutom styrelsen finns ett flertal olika arbetsgrupper genom vilka skolan samverkar med föräldrarna, exempelvis trygghetsgruppen, trivselgruppen, internationella gruppen, näringslivsgruppen m.fl. Styrelsen behandlar de flesta frågor med undantag av budget, pedagogik samt personaltillsättning. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med föräldrarna är av god kvalitet.

I Montessoriskolan i Falun är elevernas möjligheter till inflytande över undervisningens uppläggning och innehåll stora. Varje elev har en egen planeringsbok i vilken veckans arbete först planeras tillsammans med en pedagog, vid detta tillfälle sätter man också upp kortsiktiga mål för elevens arbete. Allt eftersom veckans uppgifter genomförs prickas dessa av i planeringsboken, för att slutligen utvärderas vid veckans slut. I elevens veckoschema finns ett antal vita fält som skall användas till att utföra de uppgifter som ingår i elevens planering. Planeringen omfattar, ämnena engelska, svenska, matematik, samhällsorientering och naturorientering. Eleven avgör själv när och om denne skall ha någon förmiddagsrast. Inspektörerna bedömer att elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen är av mycket god kvalitet.

Värdegrundsarbetet

På skolan är värdegrundsfrågor en viktig del i den pedagogiska verksamheten. Lärarna och rektorn uppger att de arbetar med ett värdegrundsmaterial som heter Livsviktigt, detta görs på schemalagd tid i F–5. Personalen uppger att skolan i övrigt inte har några särskilda pass på schemat då frågor tas upp om hur man skall bete sig gentemot varandra, hur man är en bra kompis osv. Istället tar man upp dessa frågor vid behov och när det passar in inom ramen för den ordinarie undervisningen. Personalen framhåller dock att diskussioner om normer och värden är vanligt förekommande både med eleverna och inom lärarkollegiet. Man arbetar också med teman kring denna typ av frågor. För de äldre ele-

verna kommer en dramapedagog till skolan en gång i månaden och bland annat används materialet Livsviktigt vid dessa tillfällen. Ibland genomför lärarna värderingsövningar med eleverna. När eleverna läser skönlitteratur försöker personalen lyfta fram böcker som kan utveckla elevernas sociala kompetens. Ett annat inslag i det förebyggande arbetet är att skolan arrangerar temadagar om mobbning.

För att upptäcka eventuell förekomst av mobbning tas detta upp vid utvecklingssamtalen. Eleven har också ett enskilt samtal med sin mentor en gång i veckan och samtalar man också om hur eleven mår och har upplevt den senaste veckan i skolan.

Både elever och föräldrar uppger att personalen är duktiga på att ta tag i eventuella konflikter direkt när de inträffar. Personalen uppger att det råder nolltolerans när det gäller kränkningar av olika slag. Eleverna säger att de vet vart de skall vända sig om problem uppstår. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att förebygga och identifiera kränkande behandling är av god kvalitet.

På skolan finns ett särskilt antimobbningsteam, vars uppgift är att förebygga och ta tag i mobbning. Rektorn uppger att teamet har haft mycket få ärenden. Teamet har tydliga rutiner för hur ett potentiellt fall av mobbning skall hanteras. Arbetet sker efter den så kallade "Falumodellen", vilket bland annat innebär att man i förekommande fall avvaktar med att informera de inblandade elevernas föräldrar, eftersom om dessa blandas in finns risken att de blandar sig och förvärrar problemet. Ibland informeras dock inte föräldrarna alls.

Skolverket har i ett flertal tidigare beslut kritiserat sådana rutiner. Skolverket har i skriften "För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling" (SKOLFS 2004:19) gett rekommendationer -allmänna råd- till hur författningarna kan tillämpas. Bland annat framhålls vikten av att vårdnadshavare till elever som är inblandade i kränkande behandling bör informeras skyndsamt. Denna bedömning har sin utgångspunkt i att rektorn enligt läroplanen skall se till att hemmet informeras om det uppstår problem och svårigheter för en elev. Inspektörerna bedömer därför att skolans rutiner är bristfälliga. Skolan bör åtgärda detta genom att ändra sina rutiner så att föräldrarna informeras på ett mycket tidigare stadium än vad som nu sker. Inspektörerna vill i detta sammanhang framhålla att det inte bara gäller föräldrarna till den elev eller de elever som utsatts för mobbning, utan också föräldrarna till den eller de elever som utsatt någon eller några andra elever för mobbning.

Efter att ett ärende har klarats upp av mobbningsteamet görs ett flertal uppföljningar för att säkerställa att problemen verkligen upphört och inte har uppstått igen. Eleverna känner till att det finns ett mobbningsteam, men inte vilka som ingår i det.

Det finns också trivselregler på skolan som revideras årligen av personal, föräldrar och elever gemensamt.

Inspektörerna bedömer att Montessoriskolan i Faluns handlingsplan är bristfällig då den endast fokuserar på mobbning och inte alla former av kränkningar. Den behandlar dessutom endast relationen elev-elev istället för samtliga relationer där kränkningar kan förekomma, dvs. såväl mellan elever som mellan per-

sonal och elever. Inspektörernas samlade bedömning är att skolans handlingsplan bör förbättras i ovan nämnda delar.

Skolhälsovård

Skolan har en friluftsförhållning, där eleverna skall fostras i en friskvårdsanda. Alla grupper i skolan har minst en schemalagd timme per vecka som är vikt för uteverksamhet. En gång i månaden arrangeras en friluftsdag. Varje termin arrangeras också tre strövardagar då alla elever beger sig ut i naturen i åldersblandade grupper för att arbeta med ett särskilt tema, exempelvis vatten eller skogen.

Samtliga elever har 30 minuters rörelse utomhus varje dag som idrott och hälsa inte står på schemat.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med hälsomålen är av god kvalitet.

Skolan erbjuder elevhälsovård genom en skolsköterska som delar sin tjänst mellan Östra skolan och Järlindsskolan. Skolläkaren gör besök på skolan vid behov. Skolan har också tillgång till en kurator och en specialpedagog som är gemensamma med de andra skolorna i skoldistriktet. Inspektörerna bedömer att skolhälsovård erbjuds i enlighet med författningarnas krav.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans samverkan med elever och föräldrar är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer att elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen är av mycket god kvalitet. Arbetet med att förebygga och identifiera kränkande behandling är av god kvalitet, men skolan bör dock komplettera programmet mot kränkande behandling, samt förbättra rutinerna så att föräldrar till elever som på något sätt är inblandade i mobbning på ett tidigt stadium får information om vad som hänt.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Lokala mål och innehåll

Skolan har en lokal arbetsplan i vilken skolans lokala mål framgår. I planen beskrivs hur skolans arbete är organiserat och där redovisas också ett antal åtgärder som skolan skall vidta under läsåret. Skolans lokala föräldrastyrelse har godkänt planen.

Skolan har lokalt konkretiserade kursplaner i de flesta av kursplanämnen, dock inte i alla, musik- och hem- och konsumentkunskap saknas exempelvis. Strukturen och uppläggnings av de olika kursplanerna varierar dock mycket. Vissa är mycket detaljerade och omfattar flera sidor med mål, medan andra omfattar en halv sida. Någon gemensam struktur går inte att se.

Enligt inspektörerna bör nationella kursplaner tolkas och utvecklas lokalt på ett sådant sätt att det klargörs vad undervisningen skall innehålla och hur den skall utformas för att leda mot de nationellt fastställda målen. Rektorn ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd. Det lokala arbetet för att tydliggöra och konkretisera de nationella målen har olika syften. Det utgör ett underlag för planeringen av undervisningen, det ligger till grund för information, diskussion och samråd med elever och föräldrar och för bedömningen av elevens kunskaper.

Arbetssätten

Inom ramen för verksamheten som förlagts utomhus utnyttjas naturens olika möjligheter för att öka elevernas kunskaper inte bara i de naturorienterade ämnena och idrott och hälsa, utan också i exempelvis matematik och svenska. Lärande pågår såväl i schemalagda former som i leken.

Det vanligaste arbetssättet är att eleverna arbetar enskilt med det speciellt framtagna montessorimaterialet, men även grupparbeten förekommer ibland. Eleverna uppger att man får arbeta i sin egen takt, en elev som hunnit långt i matematik behöver inte invänta klasskamraterna utan får arbeta vidare i sin egen takt. Temaarbete förekommer också på skolan och då brukar eleverna ges möjlighet att påverka valet av tema.

Förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan är både lokal- och verksamhetsintegrerade och bidrar till varje elevs utveckling och lärande, vilket skapar en kontinuitet i det livslånga lärandet. Inspektörerna bedömer att skolan har varierade arbetssätt av god kvalitet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skolan har en utbildad specialpedagog som arbetar heltid. Specialpedagogen fungerar som handledare för lärarna, men arbetar också med enskilda elever. Skolan har valt att inte använda sina stödresurser till att anställa assistenter, utan ger istället stöd med hjälp av specialpedagog och en högre lärartäthet i klassrummen.

Skolan använder sig av screening för att upptäcka elever som har svårigheter med att läsa och skriva, screening genomförs i årskurs 1, 4 och 7. De nationella proven samt en del andra tester utgör tillsammans med iakttagelser från lärare och speciallärare andra sätt att upptäcka elever som är i behov av särskilt stöd. En mer noggrann och fördjupad utredning görs tillsammans med de elever som visar sig behöva specialpedagogiskt stöd.

Om en elev som är i behov av särskilt stöd upptäcks, diskuteras frågan först i arbetslaget och med föräldrarna. Ett åtgärdsprogram upprättas också. Om problemet kvarstår trots arbetslagets insatser görs en anmälan till skolans elevvårdsgrupp, där specialpedagogen, skolhälsovården och ansvarig rektor lägger upp en strategi. Vid behov genomförs elevvårdskonferenser, i vilka rektorn alltid deltar. Personalen och rektorn uppger att alla elever som är i behov av särskilt stöd får detta tillgodosett, men inte i den omfattning som de skulle önska. För alla elever som har behov av och får särskilt stöd har åtgärdsprogram upprättats.

Inspektörerna bedömer att det på skolan finns väl fungerande utrednings- och analysförfaranden för att identifiera och åtgärda elevers behov av särskilt stöd.

Skolan arbetar mycket med individuella studieplaner och varje elev har en sådan. Av planen framgår elevens personliga mål i svenska, matematik och engelska. Planen skrivs och utvärderas i samband med elevens utvecklingssamtal. Skolledningen aviserar också att när de lokalt konkretiserade målen är klara i höst kommer också den individuella utvecklingsplanen att omfatta samtliga ämnen. Varje elev har en egen pärm som innehåller olika mål samt ett antal individuella mål.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Personalen uppger att diagnostiska prov och nationella prov används för att följa elevens kunskapsutveckling.

Enligt skolledningen är det den enskilde läraren som följer elevernas kunskapsutveckling i vardagen. Till sin hjälp har läraren bland annat de nationella proven. De individuella utvecklingsplanerna revideras en gång per termin i samband med utvecklingssamtalen. Skolan arbetar också med ett datasystem som kallas för ping-pong. Systemet fungerar som en digital portfolio i vilken eleverna kan spara arbeten. Eleverna skall motivera varför arbetet skall sparas. I systemet finns också en del annan information lagrad, exempelvis betygsriterier, veckobrev, elevrådsprotokoll, diskussionsgrupper m.m. Eleverna har också möjlighet att via ping-pong ställa frågor till lärarna. Eleverna har också som tidigare nämnts en planeringsbok, i vilken veckans skolarbete planeras. I samband med att veckans arbete avslutas diskuterar också lärare och elev vad eleven har lärt sig. Om och hur själva måluppfyllelsen dokumenteras avgörs av läraren. Något enhetligt system för resultatuppföljning i alla ämnen finns inte utan det är upp varje lärare att bestämma hur elevernas kunskapsutveckling följs och dokumenteras. Inspektörernas bedömning i detta avseende återfinns i avsnitt 1.

Lärarna vid skolan uppger att bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker med vägledning av betygsriterierna och genom observationer, inlämningsuppgifter, prov och laborationer. Vid betygssättning används de nationella betygsriterierna. För att säkerställa att eleverna får rättvisa och likvärdiga betyg diskuterar lärarna i olika ämnen informellt med varandra. Skolledningen har fört diskussioner med lärarna om de övergripande principerna för betygssättning. Montessoriskolan i Falun är en relativt liten skola med ett fåtal lärare i varje ämne. För närvarande förs inga diskussioner med andra skolor i eller utanför kommunen kring betygssättning. Vid inspektionen framkommer dock inga uppgifter från elever och föräldrar om att bedömningen av betygsriterierna skiljer sig åt mellan olika lärare och eleverna uppger att betygen upplevs som rättvisa.

Inspektörerna bedömer ändå att skolan bör utveckla arbetet med att säkerställa rättvisa och likvärdighet vid bedömning och betygssättning. Underlaget för betygsdiskussioner är begränsat och att utveckla ett samarbete med en eller flera andra skolor kring betygssättning skulle bredda underlaget och underlätta lärarnas bedömningar.

Utvecklingssamtal

Klassföreståndaren, eleven och föräldrarna har utvecklingssamtal en gång per termin. I årskurs 8 får eleverna göra en självskattning av de egna kunskaperna i samtliga teoretiska ämnen, men också i idrott och hälsa. Skattningen görs med utgångspunkt från de betygsriterier som ställts upp i de olika ämnena. Något motsvarande för de praktiskt estiska ämnena görs inte.

Personalen uppger att man vid utvecklingssamtalet relaterar elevens prestationer till uppnåendemålen för årskurs 5 och 9, dock inte i alla ämnen eftersom det finns lärare som anser att de inte känt eleverna tillräckligt länge för att kunna göra en bedömning. Personalen uppger att de dokumenterar resultaten av

utvecklingssamtalet genom att den individuella studieplanen som utformas för varje elev. Vid samtalet tittar man också på dokumentationen från det föregående utvecklingssamtalet. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen. Inspektörerna vill också påpeka att det bara är i undantagsfall som en lärare kan avstå från att göra en bedömning.

Samverkan och öppenhet

Eleverna uppger att de gjort studiebesök i Falu koppargruva, reningsverket och på olika museer. PRAO är vanligt förekommande, eleverna är ute en dag i årskurs 3, 4 och 5, I årskurs 6 och sju eleverna ute på PRAO i två dagar per år, medan tiden i årskurs 8 uppgår till en vecka.

Det sker ett omfattande samarbete med gemensam verksamhet för förskoleklassen, fritidshemmet och årskurs 1 och 2. Varje förmiddag har man ett långt gemensamt arbetspass, som ibland fortsätter efter lunch då verksamheten mer inriktas på de praktiskt estetiska ämnena.

Beträffande övergången mellan förskola och förskoleklass har skolan upprättat en konkret och detaljerad övergångsplan. Personalen i förskoleklass och på förskolan träffas regelbundet för att diskutera bland annat pedagogiska frågor. Det finns en tydlig rollfördelning mellan de olika verksamheterna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans pedagogiska verksamhet är av god kvalitet. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra informationen vid utvecklingssamtal, samt utveckla arbetet med att säkerställa rättvisa och likvärdighet vid bedömning och betygssättning, internt på skolan, men också genom kontakter med andra skolor. Underlaget för betygsdiskussioner är begränsat och att utveckla ett samarbete med en eller flera andra skolor kring betygssättning skulle bredda underlaget och underlätta lärarnas bedömningar.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation

I Falu kommun ansvarar skolnämnden för grundskolan. Det är skolförvaltningen som skall genomföra styrelsens mål i det dagliga arbetet. Till förvaltningen kopplas olika stödfunktioner som t.ex. ekonomi, kvalitetssäkring m.m. Målen i kommunens skolplan är gemensamma för alla skolor i kommunen. De är sorterade under olika målområden, "hälsa idrott, kultur turism, media IT, naturvetenskap och teknik, elevernas delaktighet och inflytande, föräldrarnas delaktighet och inflytande, kvalitetsredovisning samt nöjdhet". Utifrån dessa målområden har rektorerna på enheterna i uppdrag att ta fram arbetsplaner där åtagande, arbetssätt och uppföljning beskrivs.

Skolledningen uppger att nästan all kontakt med skolförvaltningen sker via distriktschefen.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Montessoriskolan i Falun leds av två rektorer. Den ene har arbetat som rektor på skolan sedan 1997 och den andre började 2003. Den ene har genomgått den statliga rektorsutbildningen medan den andre precis har börjat. De har båda tidigare arbetat som lärare. De har en tydlig uppdelning av ansvaret mellan sig. Den ene rektorn ansvarar för F–3 arbetslaget medan den andre är ansvarig för 4–8 arbetslaget. Eftersom alla lärare och elever tydligt är knutna till något av arbetslagen råder det inga tveksamheter om vem som är ansvarig. Vid inspektionen har även framkommit att uppdelningen av ansvaret är tydligt både för föräldrar och för elever. Skolan har också en ledningsgrupp bestående av rektorerna och arbetslagsledarna, gruppen fattar dock inget beslut, utan fungerar mer som en referensgrupp till skolledningen.

Personalen på skolan uppger att den pedagogiska ledningen fungerar väl och att rektorerna driver på den pedagogiska utvecklingen, men också att de lämnar ett friutrymme för personalen. De pedagogiska diskussionerna förs inom arbetslagen, lärare emellan, men också med skolledningen. Skolledningen har en pedagogisk vision som är väl känd bland personalen. Inspektörerna bedömer därför att rektorernas pedagogiska ledarskap är av god kvalitet de är förtrogna med den dagliga verksamheten på skolan.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I skolans kvalitetsredovisning beskrivs ett antal mål som i vissa fall har hämtats från läroplanen i andra fall handlar det om lokala konkretiseringar. I kvalitetsredovisningen beskrivs mål, åtgärder, resultat, slutsatser och vad som skall göra för att förbättra måluppfyllelsen. Resultaten som redovisas bygger på de utvärderingar som arbetslagen gör och som de sedan lämnar in till rektorn.

Inspektörerna kan konstatera att några av målen beskriver vad som skall göras och inte vad som skall uppnås. När det gäller de uppgifter som redovisas som resultat beskrivs allt som oftast vad som gjorts och i liten utsträckning i vilken mån målen har uppnåtts. För andra mål redovisas varken åtgärder eller resultat. Slutsatserna är i vissa fall kopplade till resultaten i andra fall inte.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen är bristfällig och att den bör förbättras i flera avseenden med utgångspunkt från ovan beskrivna brister.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att rektorernas pedagogiska ledarskap är av god kvalitet och att de är förtrogna med den dagliga verksamheten på skolan. Vidare bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra kvalitetsredovisningen enligt ovan.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

För att få börja på skolan måste vårdnadshavaren aktivt ansöka om plats. Hela Falu kommun utgör ett upptagningsområde och för närvarande finns en kö med elever som vill börja på skolan. Barn som gått i montessoriförskola prioriteras i första hand när platser blir lediga och därefter barn som har syskon på skolan. De barn som inte uppfyller något av dessa krav erbjuds plats efter kötid. Skolan har ett fåtal barn med utländsk bakgrund. För att öka den andelen har

föräldrar med sådan bakgrund bjudits in till skolan för att få information om hur skolan arbetar.

I Montessoriskolan i Falun har eleverna undervisning i hem- och konsumentkunskap i årskurs 1–3 och därefter i årskurs 8. Undervisningen i ämnet för de yngre eleverna sköts av klassläraren och är lokaliserad till personalköket, medan undervisning för de äldre eleverna genomförs på Britsarvsskolan av en lärare som är utbildad i ämnet. Skolledningen är medveten om att eleverna inte ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5 med nuvarande organisation av undervisningen och har därför redan beslutat att införa en veckotimme med hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 från och med höstterminen 2005. Vidare har ledningen bestämt att nuvarande årskurs 5 under nästa läsår kommer att erbjudas undervisning i den utsträckning som är nödvändig för att kunna uppnå målen. Det görs inte heller någon samlad utvärdering av om eleverna når samtliga mål i ämnet eller inte. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör upprätta rutiner i syfte att säkerställa att eleverna erbjuds förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap och att rutiner bör upprättas för att följa upp elevernas resultat i ämnet.

Skolan har ingen organiserad undervisning med fastställda alternativ för elevens val. Tiden används istället till att eleverna själva får välja något att fördjupa sig i och detta sker inte vid någon bestämd schemalagd tidpunkt, utan kan inträffa lite nu och då som en del i den vardagliga undervisningen.

Enligt författningarna skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen och undervisningen skall till innehåll och inriktning vara förenligt med målen i kursplanerna för de aktuella ämnena. Av förarbetena framgår att elevernas intressen, initiativ och engagemang förväntas stimuleras då de på detta sätt ges möjlighet att ta tillvara sina speciella intressen och själva välja bland ett urval av ämnen. Elevens val bedöms därmed kunna påverka studiemotivationen. Inspektörerna bedömer att skolans sätt att organisera elevens val inte är acceptabelt då det inte uppfyller författningarnas krav.

På skolan finns inga elever som vid får studiehandledning på modersmålet eller som läser svenska som andraspråk och skolledningen bedömer att det inte heller finns någon som har sådana behov. Skolan har elva elever som har rätt till modersmålsundervisning, tio av dessa har valt att utnyttja den möjligheten.

Föräldrarna får information om vad som händer i skolan via föräldrastyrelsen, på föräldramöten och via det uppskattade veckobrevet som skickas hem varje vecka i samtliga årskurser. Skolan arrangerar också en välbesökt föräldrautbildning för föräldrar med barn som just börjat på skolan. Där får föräldrarna information om styrdokumentet och montessoripedagogiken. Föräldrarna uppger att de är mycket nöjda med den information som de får från skolan. De lyfter särskilt fram veckobrevet i detta avseende. I samband med att eleverna börja i årskurs 8 arrangerar skolan ett informationsmöte om betyg. Till vilket föräldrarna bjuds in. Personalen i förskoleklassen träffar ofta föräldrarna dagligen, eftersom personalen också arbetar på fritidshemmet på eftermiddagen. Inspektörerna bedömer att skolans information till föräldrarna är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna på skolan har tillgång till den utbildning de har rätt till, med några undantag. Inspektörerna bedömer att skolan bör upprätta rutiner för att kunna säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap. Skolan skall vidare erbjuda eleverna elevens val i enlighet med författningarnas krav.

6. Resurser

Montessoriskolan i Falun har enligt SCB:s statistik från 2003/2004 fyra lärare motsvarande 2,3 heltidstjänster, som saknar lärarexamen. Skolledningen uppger att statistiken inte är korrekt och att skolan har två lärare som saknar erforderlig utbildning, en SO-lärare på heltid som saknar ett fåtal poäng i sin lärarutbildning och en lärare i bild som har en anställning motsvarande tio procent av en heltidsanställning. Inspektörerna bedömer att skolan har lärare med pedagogisk utbildning på nästan alla tjänster.

Skolan har en kompetensutvecklingsplan. Kontinuerliga diskussioner om vilken kompetensutveckling det finns behov av förs i de olika arbetslagen. Arbetslagen erhåller varje år en pott med pengar som de själva avgör hur den skall fördelas på olika kompetenshöjande insatser. Personalen uppger att skolledningen prioriterar och uppmuntrar kompetensutveckling och att alla har fått någon form av kompetensutveckling under de senaste åren. Arbetslagen får handledning av skolpsykologen.

Både rektorn, föräldrarna och eleverna uppger att de är nöjda med personalens insatser i skolan.

Skolans lokaler är anpassade för att kunna emot rörelsehindrade elever, i vissa av salarna finns teleslinga som utnyttjas av de hörselskadade elever som skolan har. I den byggnaden där de yngre eleverna håller till krävs några smärre justeringar för att göra den tillgänglig för rullstolsburna elever. Skolan har tillgång till de lokaler som behövs för undervisning i olika ämnen. Inspektörerna bedömer att lokalsituationen är godtagbar.

Personalen uppger att det finns ett tillfredsställande antal datorer och att de fungerar bra och används i undervisningen. Personalen är i huvudsak nöjd med de läromedel som finns på skolan. Skolan har också ett gemensamt skolbibliotek tillsammans med Tegelbruksskolan. Inspektörerna bedömer att tillgången på läromedel och datorer är godtagbar.

Sammanfattningsvis är tillgången till materiella resurser bra utifrån elevens behov och statens krav. Vidare har huvuddelen av personalen den utbildning som krävs för uppdraget och de erbjuds kompetensutveckling.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten övergripande är av god kvalitet och bedrivs i överensstämmelse med författningarnas krav och läroplanens mål. Elevernas delaktighet i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen är av mycket god kvalitet, liksom elevernas resultat i matematik, svenska och engelska i årskurs 5. Eleverna har god kännedom om målen och skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd är enligt inspektörerna också av god kvalitet. Inspektörerna uppfattar även den psykosociala och fysiska arbetsmiljön

i skolan som god och anser att eleverna ges goda förutsättningar att känna sig trygga i skolan.

Det finns dock behov av insatser inom följande områden.

- Skolan bör analysera och följa upp elevernas resultat i samtliga kursplane-ämnena.
- Skolan bör följa elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper.
- Skolan bör synliggöra resultatet av elevrådets arbete för skolans elever så att resultaten av elevrådets arbete synliggörs för eleverna.
- Skolan bör följa upp resultatet av arbetet med normer och värden.
- Skolan bör ändra sina rutiner så att föräldrar på ett tidigt stadium kontaktas om deras barn på något sätt är inblandade i kränkande behandling.
- Skolan bör förbättra sitt handlingsprogram mot kränkande behandling.
- Skolan bör utveckla arbetet för att garantera rättvisa och likvärdighet vid betygssättningen.
- Skolan bör förbättra informationen i samband med utvecklingssamtal i syfte att ge elever och föräldrar en tydligare bild av elevens utveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör förbättra kvalitetsredovisningen.
- Skolan bör skapa rutiner så att eleverna ges förutsättningar att nå samtliga mål i hem- och konsumentkunskap och att rutiner upprättas för att följa upp elevernas resultat i ämnet.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elevens val anordnas inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2005-12-16	Stockholm

Tomas Johansson
Bellita Torén